

Mittuniversitetet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9

Högskoleverket beslutar att ge Mittuniversitetet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i följande ämnen: biologi, fysik, kemi, historia, samhällskunskap, svenska samt engelska.

Ansökan och ärendets hantering

Mittuniversitetet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska samt spanska.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi; universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstuderande Johan Lundmark, Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent

Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høystrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdottir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit universitetets ansökan samt intervjuer den 27 oktober 2010 med representanter för universitetet. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Mittuniversitetet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 med tillfredsställande kvalitet i ämnena biologi, fysik, kemi, historia, samhällskunskap, svenska samt engelska. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Mittuniversitetet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, teknik, religionskunskap samt spanska. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Mittuniversitetet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i följande ämnen: biologi, fysik, kemi, historia, samhällskunskap, svenska samt engelska.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Stähle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömargruppen

Bedömagruppens yttrande

Mittuniversitetet

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9¹

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

Antalet lärare står överlag i proportion till undervisningens planerade omfattning förutom i ämnena teknik, religionskunskap och spanska. Kontinuiteten i termer av tillsvidareanställda är också tillfredsställande i samtliga ämnen förutom i religionskunskap och spanska. Generellt finns en balans mellan å ena sidan vetenskaplig kompetens i ämnen och ämnesdidaktik och å andra sidan professionserfarenhet, även om den vetenskapliga kompetensen i ämnesdidaktik överlag är betydligt svagare.

I matematik är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande när det gäller ämnesstudier, men inte med avseende på ämnesdidaktiken. Det bedrivs ämnesdidaktisk forskning inom matematik och naturvetenskap, men det är oklart vilka av de undervisande lärarna som innehar matematikdidaktisk kompetens. Lärarsammansättningen i matematik i fråga om balansen mellan vetenskaplig kompetens och professionserfarenhet är svår att bedöma. Sammantaget är lärarresursen i matematik inte tillfredsställande.

Det är något svårt att utläsa den specifika kompetensen hos lärarna inom de naturorienterade ämnena biologi, fysik och kemi men den vetenskapliga kompetensen bedöms sammantaget som tillfredsställande. Den ämnesdidaktiska kompetensen är mindre tillfredsställande och det framgår inte inom vilket ämne de tre anställda i naturvetenskapens didaktik har sin grund. Antalet är också mindre tillfredsställande då tre personer ska täcka in ett brett ämnesområde. Engagemanget i TIMSS och PISA visar dock på ämnesdidaktiskt kunnande. Man ingår i den nationella forskarskolan i naturvetenskapernas och teknikens och didaktik som samordnas av Linköpings universitet, men det är oklart på vilket sätt.

I underlaget uppges få lärare inom teknikämnet specifikt. Den ämnesdidaktiska kompetensen i teknik är otydlig.

Lärrarresursen i de samhällsorienterade ämnena historia, religionskunskap och samhällskunskap är på det hela taget begränsad. I historia står antalet tillsvidareanställda och övriga lärare i proportion till utbildningens beräknade

¹ Sökta ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, engelska samt spanska.

omfattning, men i samhällskunskap är det mindre tillfredsställande och religionskunskap är det inte tillfredsställande med endast en lektor (och en under tillsättning). Den vetenskapliga kompetensen är tillräcklig i alla tre ämnen om än begränsad. I samhällskunskap saknas vetenskaplig bredd i form av till exempel nationalekonomer, geografer och statsvetare. I historia och samhällskunskap är den ämnesdidaktiska kompetensen mindre tillfredsställande då man saknar disputerade ämnesdidaktiker. Däremot finns det mångsidig forskning som på olika sätt kan kopplas till ämnesdidaktiken. I religionskunskap saknas ämnesdidaktisk kompetens.

I svenska finns en god vetenskaplig kompetens vad gäller såväl svenska språket som litteraturvetenskap. Det framgår inte om någon av lärarna har disputerat i ämnesdidaktik, men vetenskapligt meriterade lärare deltar i ämnesdidaktisk forskning.

I engelska är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande när det gäller ämnesstudier men den ämnesdidaktiska kompetensen är svagare. Det framgår inte ur underlaget om någon lärare i engelska disputerat i ämnesdidaktik. Den ämnesdidaktiska forskningen är begränsad till doktorandprojekt inom e-learning samt deltagande i det för institutionen för humaniora gemensamma ämnesdidaktiska seminariet som även inkluderar historia och svenska.

I spanska är lärarresursen mycket begränsad med endast en visstidsanställd lektor. Både den vetenskapliga och den ämnesdidaktiska kompetensen är otillräcklig, liksom lärarsammansättningen och antalet lärare i relation till utbildningens beräknade omfattning.

Inom den utbildningsvetenskapliga kärnan är det något svårt att bilda sig en uppfattning om lärarresursen eftersom ett stort antal lärare deltar i liten utsträckning, oftast med några få procent. Detta leder till vissa svårigheter att uppnå kontinuitet och progression. Av allt att döma är den vetenskapliga kompetensen tillfredsställande.

Lärosätet har sänkt grundtilldelningen för kompetensutveckling i tjänsten från 10 till 5 procent vilket inte är tillfredsställande. I övrigt hänvisas lärarna till att söka strategiska forskningsmedel. En del av detta finns avsatt för ämnesdidaktiska projekt. I samhällskunskap och inom den utbildningsvetenskapliga kärnan är det svårt att utifrån handlingarna se hur kompetensutvecklingen är tänkt att ske.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande i biologi, fysik, kemi, historia, samhällskunskap, svenska, engelska och den utbildningsvetenskapliga kärnan, men inte i matematik, teknik, religionskunskap och spanska.

Utbildningsmiljö

Som helhet ges utbildningen i en forskande miljö. I vissa ämnen, som religionskunskap och spanska, är miljöerna ännu alltför små, även om samverkan sker inom institutionen för humaniora. I matematik är det något oklart hur den önskade samverkan mellan forskning och lärarutbildningen är tänkt att ske.

Det finns i de flesta ämnesmiljöer nationellt och internationellt samarbete, inklusive lärarutbyte, som har relevans för och berikar lärarutbildningen. Utbildningsmiljön kommer av allt att döma att ge studenterna goda förutsättningar att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt.

Miljön inbegriper en fungerande organisation för den verksamhetsförlagda utbildningen. Det är dock något oklart hur de teoretiska kurserna ska komma in i praktiken. Det saknas även beskrivningar av hur man ska se till att handledarna utbildas för sitt uppdrag och hur praktikhandledaren ska involveras i studierna vid lärosätet för att bygga ihop teori och praktik. Sammantaget förefaller det finnas tillfredsställande förutsättningar för att säkra att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande med undantag för religionskunskap och spanska.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller tydligt formulerade lärandemål i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot årskurs 7–9.

Kursplanerna i matematik är för avancerade och anpassade för lärarutbildning med inriktning mot gymnasieskolan. Därmed innehåller de inte relevanta mål i enlighet med examensordningen vilket inte är tillfredsställande.

I övriga ämnen samt i den utbildningsvetenskapliga kärnan innehåller kursplanerna tillräckligt tydliga angivelser av relevanta mål i enlighet med examensordningen och tillräcklig information om innehåll och uppläggning.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen utom matematik.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I matematik saknas lämplig litteratur för lärarstudenter specifikt vilket är mindre tillfredsställande. Kursplanerna visar inte på integration mellan ämne och ämnesdidaktik. Undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer säkrar forskningsanknytning och progression om än på

alltför avancerad nivå eftersom de är anpassade för inriktning mot arbete i gymnasieskolan.

I de naturorienterade ämnena biologi, fysik och kemi är undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer tillfredsställande. Det är något problematiskt med samläsningen mellan inriktningarna (7–9 respektive gymnasiet) eftersom laborationerna bör ha olika innehåll beroende på inriktning. I teknik saknas en tydlig anpassning för olika ålderskategorier av elever och det ämnesdidaktiska perspektivet är svagt.

I de samhällsorienterade ämnena är undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer generellt mindre tillfredsställande. I historia är de inte tillfredsställande. Eftersom historia är tänkt att vara ett ämne som lärarstudenterna kan samläsa med andra studenter saknas ämnesdidaktisk prägel till skillnad från situationen inom religionskunskap och samhällskunskap. Vidare saknas aktuell internationell litteratur; den litteratur som anges är uteslutande svensk. Det är svårt att se hur studenterna kommer att examineras och examinationernas omfattning. För religionskunskap kommer löpande examination att ske, men detta är inte tydligt i kursplanerna. Omfattningen av examinationerna preciseras inte och de är inte heller kopplade till målen. I samhällskunskap förekommer vaga formuleringar av examinationer (till exempel ”skriftligt och/eller muntligt”). Omfattningen av dessa preciseras inte och är inte heller kopplade till målen på ett tydligt sätt.

I svenska förekommer varierad litteratur och viss originalitet i valet av vetenskapliga texter. Det saknas dock uppdaterad ämnesdidaktisk litteratur om svenska språket. Vidare återstår arbete med att koppla examensordningen till portfolioteknik, liksom justeringar i förhållande till syfte, lärandemål och litteraturlistor. Det återstår en del koordineringsarbete mellan svenska språket och litteraturvetenskap. På det stora hela framstår undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer som mindre tillfredsställande i svenska.

I engelska är examinationsformerna varierade men ofta oklart formulerade. Innehållet i kurserna kunde vara mer detaljerat. Det finns en tydlig progression i både lärandemål och litteratur. Progressionen är också tydlig genom handledningen av studenter och genom portfolioteknik. Kurslitteraturen är aktuell och relevant, men den ämnesdidaktiska litteraturen är mycket begränsad. Självständiga skriftliga arbeten med ämnesdidaktisk inriktning ingår dock och här förväntas studenterna själva söka och använda ämnesdidaktisk litteratur.

I spanska är innehållet i kurserna inte tillräckligt detaljerat. Progressionen syns dock i lärandemålen.

Inom den utbildningsvetenskapliga kärnan diskuteras progressionen på ett målmedvetet och tydligt sätt på ett övergripande plan. När det gäller de enskilda kurserna framkommer dock inte progressionen lika tydligt då man studerar skillnaderna mellan 7–9 och gymnasiet. Allmäntdidaktik saknas helt och hållet i de båda utbildningarna. Det tycks även vara oklart hur kursen i vetenskapsteori och metodik ska anknytas till det vetenskapliga slutarbetet.

Vidare saknas en konkret plan för hur kurserna i den utbildningsvetenskapliga kärnan ska relateras till ämneskurserna för att möjliggöra helhetstänkande och en högre nivå av pedagogisk medvetenhet i ämnesstudierna. Sammantaget framstår dock undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer som tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och de säkrar forskningsanknytning och progression.

Examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen uppfyller de krav som ställs i styrdokumentet och studenterna examineras enligt en trepartsmodell utifrån en digital plattform och samtal två till tre gånger under utbildningstiden. Det är inte klart om studenterna får besök under perioden.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i alla sökta ämnen utom historia och spanska.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Eftersom lärosätet har en stor andel studenter som läser på distans samt finns på tre olika campus, ställer det särskilda krav när det gäller kontakten med studenterna och till exempel handledning och examination av examensarbeten.

Man har visat att på det hela taget kommer kraven att på ett tillfredsställande sätt vara dokumenterade med avseende på olika typer av examination.

I ämnet teknik saknas dock upplysningar om att laborationerna är obligatoriska och generellt bör det tydligare framgå vilka närvarokrav som gäller för studenterna som studerar på distans.

I de samhällsorienterande ämnena är lärandemålen inte tydligt kopplade specifikt till examinationerna och i svenska bör examinationskraven förtydligas.

Lärosätet har på det hela taget visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Mittuniversitetet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 med tillfredsställande kvalitet i ämnena biologi, fysik, kemi, historia, samhällskunskap, svenska och engelska. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Mittuniversitetet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, teknik, religionskunskap och spanska. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.